

The Effect of Financial Literacy on the Financial Behavior of Senior Tax Auditors, Considering the Mediating Role of Financial Socialization

Fatemeh Ehghaghi¹, Zohreh Zivdar²

Received: 2023/07/18

Accepted: 2023/09/07

Research Paper

Extended Abstract

Background and Purpose: Today, the expansion of the global economy is one of the primary objectives of countries and large corporations. On the other hand, as the availability of new and complex financial products has increased, so has the importance of accurate financial information for improved financial decision-making. This justifies the need for financial literacy, as it affects financial choices. To this end, financial socialization refers to the process by which individuals acquire knowledge, behavioral patterns, and attitudes that contribute to their financial or economic well-being. Individuals have knowledge of financial matters because they have been socialized in various ways and to varying degrees. This study aims to investigate the effect of financial literacy on the financial behavior of senior tax auditors, with financial socialization considered to play a mediating role.

Methodology: The current research is applied in terms of purpose and nature, employing a descriptive and correlational approach. Utilizing the human resources section of the General Administration of Tax Affairs of Isfahan Province, the statistical population of the study, which includes all of the senior tax auditors of Isfahan, Shahin Shahr and Mimeh, is 450 individuals. Consequently, the sample size was determined to be 207 individuals using Cochran's formula and stratified random sampling. The research instrument consisted of a 43-question questionnaire divided into three sections: financial socialization (9 questions), financial literacy (11 questions), and financial behavior (23 questions). The questionnaire's validity was formally and structurally confirmed, and its reliability was 0.83 based on alpha Cronbach's value. The collected data was subsequently analyzed using structural equation path analysis through AMOS software.

Findings: The results demonstrated that the financial literacy of senior tax auditors influenced their financial behavior. In addition, the results of the Sobel test indicated that financial literacy affects financial behavior, with financial socialization serving a mediating role.

Discussion: Senior tax auditors who have a proportionate amount of literacy and experience from financial training are empowered, and this training and learning can affect auditors' financial behavior and appropriate financial behavior. A person who has acquired a level of financial literacy and proper training in these matters can also perform suitable financial actions, and the amount of mistakes and errors made is less than that of someone with less

¹ MS student, Department of Accounting, Dolatabad Branch, Islamic Azad University, Dolatabad, Iran (Email: fatemeehghaghi9@gmail.com)

² Assistant Professor, Department of Accounting, Dolatabad Branch, Islamic Azad University, Dolatabad, Iran (Corresponding Author) (Email:zzivdar55@yahoo.com)

experience and literacy in financial fields. Furthermore, they provide better output and performance for the organization. A person's financial and economic literacy, as well as the training and learning they have received, has and will continue to have a significant impact on his financial actions and behavior, resulting in a better outcome. Senior tax auditors' efforts to correctly and quickly understand society's financial needs and current conditions can result in a clear view of audit and financial measures and their calculations. Financial socialization, on the other hand, empowers and benefits senior tax auditors. The use of incentive and reward methods by management in the fields of financial and audit success and their application will ultimately result from efficient and capable management in coordinating the existing audit responsibilities.

Keywords: Financial Literacy, Financial Behavior, Financial Socialization, Senior Auditors.

JEL Classification: M40, M41, M42

تأثیر سواد مالی بر رفتار مالی حسابرسان ارشد مالیاتی با در نظر گرفتن نقش میانجی جامعه‌پذیری مالی

فاطمه احقاقی^۱، زهره زیودار^۲

مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۴/۲۷

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۶/۱۶

چکیده

هدف از پژوهش حاضر بررسی تأثیر سواد مالی بر رفتار مالی حسابرسان ارشد مالیاتی با در نظر گرفتن نقش میانجی جامعه‌پذیری مالی می‌باشد. پژوهش حاضر به لحاظ هدف کاربردی و به لحاظ ماهیت در زمره تحقیقات توصیفی و از نظر نوع، همبستگی می‌باشد. با مراجعه به قسمت منابع انسانی اداره کل امور مالیاتی استان اصفهان، تعداد جامعه آماری پژوهش مشتمل بر کلیه حسابرسان ارشد مالیاتی اصفهان و شاهین‌شهر و میمه تعداد ۴۵۰ نفر اعلام گردید. براین اساس حجم نمونه بر اساس فرمول کوکران ۲۰۷ نفر است که به روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای مدنظر قرار گرفتند. ابزار پژوهش شامل پرسش‌نامه ۴۳ سؤالی در بخش‌های جامعه‌پذیری مالی با ۹ سؤال، سواد مالی با ۱۱ سؤال و رفتار مالی با ۲۳ سؤال بوده که روایی آن به شیوه صوری و سازه‌ای تأیید شده و پایایی آن نیز بر اساس آلفای کرونباخ به مقدار ۰/۸۳ تأیید گردیده است. داده‌های گردآوری شده بر اساس تحلیل مسیر معادلات ساختاری در نرم افزار AMOS تجزیه و تحلیل شد. نتایج نشان داد که سواد مالی حسابرسان ارشد مالیاتی بر رفتار مالی حسابرسان اثرگذار بوده است. همچنین نتایج آزمون سوبل بیانگر آن بود که سواد مالی بر رفتار مالی با نقش میانجی جامعه‌پذیری مالی، تأثیر دارد.

کلمات کلیدی: سواد مالی، رفتار مالی، جامعه‌پذیری مالی، حسابرسان ارشد.

طبقه‌بندی موضوعی: M40, M41, M42

۱. دانشجوی ارشد حسابداری، گروه حسابداری، واحد دولت‌آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران (Email: fatemeehghaghi9@gmail.com)

۲. گروه حسابداری، واحد دولت‌آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران (نویسنده مسئول) (Email: zzivdar55@yahoo.com)

مقدمه

این روزها، رشد اقتصاد جهانی در حال شکل دادن به تکامل به معنای واقعی است و تصمیم‌گیری مالی بهتر به دلیل دسترسی بیشتر به محصولات جدید و پیچیده مالی اهمیت فزاینده‌ای دارد، به همین دلیل است که سواد مالی نیاز است؛ زیرا بر انتخاب‌های مالی تأثیر می‌گذارد. رکود اقتصادی ۲۰۰۸ توجه زیادی را به سواد مالی مبذول کرد و رویکردهای دولت را برای افزایش آگاهی در مورد نیازهای مالی بلندمدت افراد تغییر داد. این حرکت سیاسی اهمیت توانایی خانواده‌ها را برای پذیرش تعهدات مالی و پس‌انداز کردن برای نیازهای آینده خود را گسترش می‌دهد. اگر با محصولات مالی رفتار مالی مناسبی صورت نگیرد، فرد می‌تواند در شرایط پولی وحشتناکی گرفتار شود. یک رفتار مالی خوب را می‌توان از رویکرد یک فرد در برخورد با مدیریت، برنامه‌ریزی و کنترل امور مالی درک کرد. افرادی که دانش مالی کافی ندارند در مدیریت امور مالی خود با مشکلاتی مواجه خواهند شد (احمد و همکاران^۱، ۲۰۱۶). بنابراین، یک فرد باید دارای دانش و نگرش مالی بهتری باشد تا بتواند انتخاب‌های مالی معقولی داشته باشد. دانش مالی عامل مهمی در سواد مالی است (پاوکوویک^۲، ۲۰۱۸). به گفته درور و همکاران^۳ (۲۰۱۵)، این یک پدیده ثابت است که رفتارهای مالی که افراد در بزرگسالی از آن‌ها پیروی می‌کنند، نتیجه نگرش‌های مالی است که در دوران کودکی خود آموخته‌اند. طبق گزارش ادمیستون و فیشر^۴ (۲۰۰۶)، مصرف‌کنندگان اغلب تصمیم‌های مالی بدی می‌گیرند، زیرا نمی‌دانند چگونه تصمیم‌های خوب بگیرند و ممکن است ارزش برنامه‌ریزی برای آینده را درک نکنند و به دلیل درک نکردن مشکل، ممکن است واکنش بدی از خود نشان دهند. رابطه بین آموزش مالی و آگاهی مالی و رفتار مالی نیز در گزارش ادمیسون و فیشر نشان داده شد. بنابراین برنامه‌ریزی مالی، آمادگی برای آینده، بودجه‌بندی، سرمایه‌گذاری و پس‌انداز از شاخص‌های رفتار مالی هستند. دانش مالی حیاتی است، اما محرک اصلی رفتار مالی است. رسیدگی به امور مالی فقط مربوط به دانش و سواد مالی نیست. علاوه بر این، فرد به خودکارآمدی نیاز دارد. خودکارآمدی به طور قابل توجهی با رفتار مالی فرد مرتبط است (فارل^۵، ۲۰۱۶).

سواد مالی با استفاده از مفاهیمی همچون دانش مالی مربوط به تورم، محاسبات بهره، ریسک و بازده، تنوع، و عملکرد بازار بیان‌شدنی است. افراد با مهارت‌های فکری توسعه‌یافته، سواد مالی بهتری نسبت به بقیه نشان می‌دهند. رفتار مالی رفتاری است که با اجرای مالی مرتبط است. سواد مالی برای تصمیم‌گیری صحیح مالی ضروری به نظر می‌رسد. افرادی که سواد مالی ندارند کمتر به برنامه‌ریزی مالی و سرمایه‌گذاری می‌پردازند (وان رویج و همکاران^۶، ۲۰۱۱). فقدان دانش مالی افراد و ناتوانی آنان در برنامه‌ریزی برای آینده ممکن است باعث شود افراد برای گذران زندگی مجبور شوند وام بگیرند. شایان ذکر است بودجه‌بندی امور مالی، هزینه‌ها و نگرش‌های خرید بر تصمیم‌های مالی آینده تأثیر می‌گذارد. همچنین نگرش پس‌انداز نیز به ایجاد یک رفتار مالی بهتر کمک می‌کند.

اکتشافات ماندل و کلین^۷ (۲۰۰۹) نشان می‌دهد که افرادی که دوره مدیریت مالی را نگذرانده‌اند، خود را پس‌اندازگرا ارزیابی نمی‌کنند و به نظر نمی‌رسد رفتار مالی ایده‌ئالی نسبت به افرادی که این دوره را گذرانده‌اند نداشته باشند. سواد مجموعه‌ای در حال رشد از اطلاعات، توانایی‌ها و روش‌هایی است که افراد در طول زندگی کسب می‌نمایند. سواد چیزی بیش از دانش مالی است که شامل استفاده از توانایی‌ها، نگرش‌ها و اشتیاق عقلانی و عملی

1. Ahmad et al.

2. Pavković

3. Drever et al.

4. Edmiston & Fisher

5. Farrell

6. Van Rooij et al.

7. Mandell & Klein

است. مطالعات قبلی نشان داده است که والدینی که به فرزندان خود اجازه می‌دهند تا انتخاب‌های مالی داشته باشند فرزندانشان دارای خودکارآمدی مالی می‌شوند و به سمت جامعه‌پذیری مالی حرکت می‌کنند. والدین و اجتماع نقش مهمی در شکل‌دهی دانش مالی و مهارت‌هایی دارند که فرزندانشان برای داشتن رفتار مالی سالم به آن‌ها نیاز دارند. جامعه‌پذیری مالی متضمن تلاش‌هایی است که روابط خانوادگی و اجتماعی برای ترکیب پولی انجام می‌دهد. بهبود در پس‌انداز و تنظیم پولی ایده‌آل، راه‌هایی را برای ارتقای رفتار مالی افراد از طریق اجتماعی‌سازی مالی بیشتر خانواده، باز می‌کند. والدین و اجتماع تأثیر زیادی در فراز و فرود دانش مالی و توانایی پولی افراد دارند (سریدو و دونانا^۱، ۲۰۱۶).

حسابرسی شغل بسیار حساس و پردغدغه‌ای می‌باشد که هر گونه اهمال‌کاری و بی‌دقتی می‌تواند نتایج ناگواری را در پی داشته باشد. در شرایط کنونی حسابرسان به لحاظ سواد مالی ممکن است که در وضعیت خوبی قرار داشته باشند ولی به لحاظ رفتار مالی و نیز جامعه‌پذیری مالی چندان بهره کافی و وافی را نبرده‌اند و همین امر زمینه‌ساز بروز مسائل و مشکلاتی همچون درگیری‌های لفظی، دستکاری‌های صورت‌های مالی، بی‌عدالتی در گزارش‌دهی و بسیاری از موارد دیگر شده است. این امر در بین حسابرسان ارشد مالیاتی شهر اصفهان و شهرستان شاهین‌شهر و میمه دیده می‌شود و هر چند دارای سواد مالی می‌باشند، اما به لحاظ رفتار مالی و نحوه کنش و واکنش‌های مالی در بین شرکت‌ها و سازمان‌های مختلف عملکرد خوبی نداشته و نتوانسته‌اند جامعه‌پذیری مالی متناسبی را به دست آورند و آموزش‌های لازم را کسب نکرده‌اند تا به شرایط ایده‌آل دست یابند (ادراه کل امور مالیاتی استان اصفهان، ۱۴۰۲). اغلب حسابرسان در زمینه‌های رفتاری و جامعه‌پذیری که از عناصر بسیار مهم در اتخاذ رویکرد مناسب اخذ مالیات و حسابرسی می‌باشد، دچار نقصان می‌باشند و بر این اساس در گام نخست لازم است که تأثیرگذاری و نقش سواد مالی بر رفتار مالی حسابرسان ارشد مالیاتی شهر اصفهان و شهرستان شاهین‌شهر و میمه با نقش میانجی جامعه‌پذیری مالی بررسی و نتایج ارزیابی گردد و سپس به اتخاذ راهبرد مناسب اقدام شود. بر این اساس مهم‌ترین سؤال پژوهش حاضر این است که آیا سواد مالی بر رفتار مالی حسابرسان ارشد مالیاتی با در نظر گرفتن نقش میانجی جامعه‌پذیری مالی تأثیر دارد؟

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

متغیرهای مدنظر در پژوهش حاضر شامل سواد مالی، رفتار مالی و جامعه‌پذیری مالی می‌باشد که در این قسمت به تعریف آن‌ها به صورت مختصر پرداخته شده است:

سواد مالی: سواد مالی شخصی توانایی درک و استفاده مؤثر از مهارت‌های مالی است. این مهارت‌های مالی به سادگی بودجه‌بندی، سرمایه‌گذاری، مدیریت اعتبار و مدیریت مالی است. به عبارت دیگر، این دانش، توانایی و مهارت مدیریت پول است. داشتن دانش اولیه مالی به افراد کمک می‌کند تا با مسئولیت‌پذیری راجع به درآمد و دخل و خرج خود تصمیم بگیرند. سواد مالی اغلب به افراد می‌آموزد که چگونه تصمیم‌های عمده مالی بگیرند. علاوه بر این، انضباط مالی و توانایی مالی را افزایش می‌دهد. این امر منجر به تغییرات عمده‌ای در سبک زندگی مانند پس‌انداز و سرمایه‌گذاری منظم، مدیریت بدهی‌ها و تحقق اهداف زندگی خواهد شد (روشندل و همکاران، ۱۳۹۷). برای دستیابی به سواد مالی ۴ مؤلفه مهم و اساسی وجود دارد که درک آن‌ها به درک بهتر اهمیت و مفهوم سواد یا همان دانش مالی نیز کمک خواهد کرد. این چهار مؤلفه مهم عبارتند از: بودجه‌بندی؛ بدهی؛ پس‌انداز و سرمایه‌گذاری. همواره باید

^۱. Serido & Deenanath

عادت‌های مالی افراد بررسی شوند تا هزینه‌های ضروری و غیرضروری به درستی شناسایی و برای مدیریت آن‌ها تصمیم‌گیری شود. از این طریق، تخصیص درآمد به هزینه‌ها حساب‌شده خواهد بود. بودجه‌بندی یک مهارت اساسی در زندگی است که به کسب سواد مالی برای برنامه‌ریزی و مدیریت پول کمک می‌کند. سواد مالی به افراد کمک می‌کند برای انتخاب بازار سرمایه و نحوه سرمایه‌گذاری در آن و نیز افزایش مبلغ پس‌انداز برای سرمایه‌گذاری آگاهانه تصمیم بگیرند. در بحث سواد مالی بسیار مهم است که به چه علتی، بدهی به وجود آمده است. آیا پول بدهی برای هزینه‌های ضروری شده است یا خرید اجناس تجملاتی بنابراین شناخت درست هزینه‌های ضروری و غیرضروری و تخصیص بودجه به آن‌ها به مدیریت بهینه بدهی‌ها کمک می‌کند. افزایش سواد مالی به مواری چون ایجاد ثروت، محافظت از خود در مواقع اضطراری، دستیابی به اهداف، تأمین آینده خانوادگی، برنامه‌ریزی برای بازنشستگی و داشتن زندگی بدون استرس کمک می‌کند (احمد و همکاران، ۲۰۱۶).

جامعه‌پذیری مالی: یعنی یکسری اطلاعات، دانش‌ها و آگاهی‌هایی که فرد در زمینه امور مالی در سطح خانواده، جامعه و ... در این زمینه کسب می‌نماید و فرد را در این زمینه توانمند می‌نماید که بتواند امور مالی شخص و حتی اجتماعی را درک کند و انجام دهد. جامعه‌پذیری فرایندی است که به انسان شیوه‌های زندگی در جامعه را می‌آموزد، به او شخصیت می‌دهد و توانایی‌هایش را در جهت ارتقای فردی توسعه می‌دهد. یکی از نتایج جامعه‌پذیری در ارتباط با مسائل مالی در فرد شکل می‌گیرد؛ بنابراین، می‌توان بیان نمود که جامعه‌پذیری مالی فرایندی است که از طریق آن اندیشه، ارزش، نگرش، دانش و رفتار فرد در حوزه مالی شکل می‌گیرد. چنانچه فرایند جامعه‌پذیری مالی به طور کامل و مطلوب در فرد، شکل نگیرد، ممکن است مسبب افزایش آسیب‌پذیری در مسائل مالی و از بین رفتن اعتماد به بازارهای مالی از جمله بازار سرمایه شود. جامعه‌پذیری مالی ابعاد متعددی دارد که از جمله آن‌ها می‌توان به آموزه‌های والدین و خانواده در کودکی، نقش همکلاسان و دوستان در سنین بالاتر و کارکرد گسترده شبکه‌های اجتماعی در بزرگسالی و میان‌سالی اشاره نمود و می‌توان این‌گونه استنباط نمود که جامعه‌پذیری مالی غالباً شامل مهارت‌ها و رویکردهای تصمیم‌سازی صحیح افراد در حوزه‌های مالی و منتج به ارتقای سطح رضایتمندی مالی نیز می‌گردد (نظری و همکاران، ۱۴۰۱). جامعه‌پذیری مالی فرایندی است که طی آن افراد، دانش، الگوی رفتاری و یا نگرشی کسب می‌کنند که به رفاه مالی یا اقتصادی آن‌ها کمک می‌کند. به جهت اینکه افراد از راه‌های مختلفی جامعه‌پذیری را تجربه می‌کنند، سطوح متفاوتی از درک امور مالی دارند. به عبارتی این مفهوم به کانال‌های ارتباطی افراد از جهان خارج مانند والدین، محیط، دوستان، رسانه‌ها و ... اشاره دارد که موجب انتقال دانش مالی و اقتصادی به فرد می‌شوند، بنابراین، این متغیر به اکتساب مهارت‌ها، اطلاعات، نگرش و اعتماد به نفس لازم در افراد برای به حداکثر رساندن توانایی و رفتار مالی مطلوب در بازارهای مالی و مدیریت پول می‌پردازد. جامعه‌پذیری مالی هدفمند می‌تواند دانش مالی، نگرش، تجربه و توانایی افراد را ارتقا بدهد و یا از توسعه آن‌ها جلوگیری کند. بررسی جامعه‌پذیری مالی در پژوهش‌های پیشین از جنبه‌های گوناگون و تأثیر متغیرهای دیگر بر آن را می‌توان در سه گروه خلاصه، طبقه‌بندی و بدین شرح ذکر نمود: جامعه‌پذیری مالی مبتنی بر خودکارآمدی مالی اجتماعی؛ جامعه‌پذیری مالی مبتنی بر دانش مالی؛ جامعه‌پذیری مالی مبتنی بر رفتار مالی (لیارون بلک و همکاران، ۲۰۲۲).

رفتار مالی: رفتار مالی رفتاری است که با اجرای مالی مرتبط است. رفتار مالی برای تصمیم‌گیری صحیح مالی حیاتی است. رفتار مالی بهتر تصمیم‌های مالی بهتری به همراه دارد. توانایی درک تأثیرات کلی تصمیم‌های مالی بر شرایط شخص (به عنوان مثال شخص، خانواده، جامعه، کشور) و تصمیم‌گیری صحیح مربوط به مدیریت پول نقد، اقدامات احتیاطی و فرصت‌های برنامه‌ریزی بودجه است. می‌توان آن را به عنوان هر رفتار انسانی که با مدیریت پول

مرتبط است تعریف کرد. رفتارهای مالی رایج شامل رفتار نقدی، اعتباری و پس‌انداز است. مدیریت شخصی موقعیت‌های مالی مانند پس‌انداز، سرمایه‌گذاری، پول و اعتبار است. رفتار مالی در زندگی افراد می‌تواند نقش اصلی را ایفا کند که در آن رفاه افراد از جمله خانواده، جامعه، ملت در گرو آن است. رفتار مالی به عنوان مدیریت پس‌انداز، مخارج و بودجه‌بندی یک فرد تعریف می‌شود، در حالی که فعالیت‌های انسانی مرتبط با مدیریت پول مانند پول نقد، پس‌انداز و اعتبار به عنوان مدیریت پول در نظر گرفته می‌شود. رفتار مالی شامل مفاهیم گسترده‌ای از جمله رفتار سرمایه‌گذاری برای کوتاه‌مدت و بلندمدت، رفتار پس‌انداز، استفاده از اعتبار، رفتار مخارج و غیره است (دادرس و همکاران، ۱۳۹۷).

در زمینه پیشینه پژوهش می‌توان به موارد ذیل اشاره داشت:

پناهی و همکاران (۱۴۰۱) در مقاله‌ای به «بررسی الگوی ارتباطی بین رفتارهای گذشته و سواد مالی با قصد سرمایه‌گذاری در بازار سهام با نقش میانجی متغیرهای فردی» اقدام کرده است که با توجه به تجزیه و تحلیل داده‌ها نتایج حاکی از آن بوده است که نگرش، هنجارهای ذهنی، کنترل رفتاری ادراک‌شده و رفتار گذشته تأثیر مثبت و معناداری بر قصد سرمایه‌گذاری در بازار سهام دارد. رفتار گذشته، سواد مالی تأثیر مثبت و معناداری بر نگرش دارد و سواد مالی تأثیر مثبت و معناداری بر کنترل رفتاری ادراک‌شده دارد. رفتار گذشته و سواد مالی تأثیر مثبت و معناداری بر قصد سرمایه‌گذاری در بازار سهام از طریق کنترل رفتاری ادراک‌شده دارد.

قرانی دامداجا و همکاران (۱۴۰۱) در پژوهشی به «بررسی محتوای جامعه‌پذیری مسئولیت تأمین مالی جوانان شهر تهران: نظریه زمینه‌ای» پرداخته‌اند که نتایج بیانگر آن است که به دلیل ارزشمندی تحصیلات برای شخص و خانواده وی، مسئولیت تأمین مالی در شخص پرورش نیافته و وی به طور موقت از دنیای کار، بیرون می‌ماند و بعد از اتمام تحصیل نیز این امکان وجود دارد که نتواند شغلی برای خود پیدا کند. در مقابل، با ارزشمندی مسئولیت تأمین مالی و اشتغال، شخص از دورانی که می‌توانست، در این زمینه تلاش نموده و مسئولیت تأمین مالی بر عهده خودش بوده است. با توجه به تبدیل شدن تحصیلات به عنوان یک ارزش و عدم پرورش مسئولیت تأمین مالی در نسل جوان، می‌توان گفت که جامعه‌پذیری در زمینه عملکرد نارسا بوده و در راستای هم‌نوایی شخص با فرهنگ مسلط جامعه یعنی اشتغال، ناتوان عمل کرده است.

محقق کیا و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهشی به «تعیین سطح سواد مالی و رابطه آن با رفتار مالی و نگرش مالی (مطالعه موردی دانشجویان مؤسسه آموزش عالی پرندک)» اقدام کردند که نتایج پژوهش بیانگر آن بود که دانشجویان مؤسسه آموزش عالی پرندک از سطح سواد مالی نسبتاً خوبی برخوردار هستند و ارتباط معناداری بین سواد مالی با رفتار و نگرش مالی وجود دارد.

آموزگار و همکاران (۱۳۹۸) در مقاله‌ای به «بررسی تأثیر سواد مالی بر رفتار مالی دانشجویان حسابداری» پرداخته‌اند که نتایج نشان می‌دهد که در سطح اطمینان ۹۵ درصد، سواد مالی تأثیر مثبت و معنی‌داری بر رفتار مالی دانشجویان رشته حسابداری دانشگاه‌های شهر یزد دارد.

سانگ و همکاران (۲۰۲۳) در پژوهشی با عنوان «تعامل بین سواد مالی، تحمل ریسک مالی و رفتار مالی: اثر تعدیل‌کننده هوش هیجانی» به بررسی تأثیر سواد مالی بر رفتار مالی سرمایه‌گذاران فردی و همچنین بررسی نقش واسطه‌ای تحمل ریسک مالی و اثر تعدیل‌کننده هوش هیجانی پرداختند. این مطالعه داده‌های با تأخیر زمانی را از ۳۸۹ سرمایه‌گذار مستقل مالی از مؤسسات آموزشی پیشرو در پاکستان جمع‌آوری کرد. داده‌ها با استفاده از اسمارت

پی‌ال‌اس برای آزمایش مدل‌های اندازه‌گیری و ساختاری تجزیه و تحلیل شدند. نتایج یافته‌ها نشان داد که سواد مالی به طور قابل توجهی بر رفتار مالی سرمایه‌گذاران فردی تأثیر می‌گذارد. علاوه بر این، تحمل ریسک مالی واسطه‌ای میان رابطه سواد مالی و رفتار مالی است. علاوه بر این، این مطالعه نقش تعدیل‌کننده معنادار هوش هیجانی را در رابطه مستقیم بین سواد مالی و تحمل ریسک مالی و یک رابطه غیرمستقیم بین سواد مالی و رفتار مالی نشان داد. در این مطالعه رابطه‌ای را که تاکنون بین سواد مالی و رفتار مالی کشف نشده بود، با واسطه تحمل ریسک مالی و تعدیل‌شده با هوش هیجانی بررسی گشت.

فلک‌خان و همکاران (۲۰۲۲) در مقاله‌ای با عنوان "نقش سواد مالی در دستیابی به شمول مالی: بررسی، ترکیب و دستور کار تحقیق" به گردآوری مطالعاتی در تقاطع سواد مالی و گنجاندن مالی از نمونه‌ای از ۱۰۰۹۱ مطالعه که در ۴۵ سال گذشته پراکنده شده و بر روی نمونه‌ای از بیش از ۸۵۰۰۰۰ نفر در سراسر جهان انجام شده است، نقشه‌برداری، علم‌سنجی و تحلیل محتوا را انجام دادند و دریافتند که تعداد مطالعات در این حوزه بسیار افزایش یافته است و بیشتر در حوزه امور مالی و اقتصاد بوده است. بیشتر مطالعات از کشورهای توسعه یافته، به ویژه ایالات متحده انجام شده است. مطالعات از معیارهای غیرکارکردی به اقدامات عملکردی در حال حرکت است. به طور کلی، علاقه به سواد مالی در آوردن شمول مالی و نقش چندوجهی آن با استفاده از چارچوب مفهومی که تحقیقات آینده به دنبال آن قرار می‌گیرد، نشان داده شده است. بنابراین، به کمک به سیاست‌گذاران، تنظیم‌کننده‌ها و دانشگاهیان برای شناخت تمایز سواد مالی در شمول مالی و شناسایی حوزه‌های بالقوه پژوهشی تأکید شده است.

خاور و سرور (۲۰۲۱) در مقاله‌ای به «بررسی سواد مالی و رفتار مالی با تأثیر میانجی جامعه‌پذیری مالی در مؤسسات مالی لاهور، پاکستان» اقدام کرده‌اند که نتایج حاصل از این کاوش عبارتند از: ۱- آموزش مالی رابطه مثبت با رفتار مالی دارد. ۲- جامعه‌پذیری مالی، رابطه مثبت زیادی با آموزش مالی و رفتار مالی نشان می‌دهد. ۳- آموزش مالی تأثیر غیرعادی و قابل توجهی بر رفتار مالی از طریق جامعه‌پذیری مالی نشان داده است. ۴- جامعه‌پذیری مالی میانجیگری جزئی بین سواد مالی و رفتار مالی را نشان می‌دهد.

راوت^۲ (۲۰۲۰) تحقیقی با عنوان «رفتار گذشته، سواد مالی و تصمیم‌گیری در مورد روند سرمایه‌گذاری سرمایه‌گذاران منفرد» انجام داده است. نتایج نشان داد رفتار گذشته تأثیر مستقیمی بر قصد سرمایه‌گذاری ندارد. با این حال با واسطه نگرش سرمایه‌گذاران، رابطه معنادار غیرمستقیم داشت.

اختر و داس^۳ (۲۰۲۰) «رابطه بین رفتار سرمایه‌گذاران و عملکرد و سواد مالی سرمایه‌گذاری را از منظر صفات شخصیتی» بررسی نمودند. یافته‌های تحقیق نشان داد که رفتار شخصیتی سرمایه‌گذاران با تحمل ریسک مالی، بینش اطمینانی مالی و عملکرد و سواد مالی سرمایه‌گذاری ارتباط دارد.

سیورماکریشنان و همکاران^۴ (۲۰۱۷) در پژوهشی به «بررسی ظرفیت سواد مالی بر رفتار مالی» اقدام کرده‌اند که نتایج نشانگر آن است که یکی از متغیرهایی که می‌تواند بر روی ظرفیت مالی مؤثر باشد، سواد مالی است. در واقع سواد مالی دربرگیرنده مفاهیمی نظیر آگاهی مالی، مهارت‌های مالی، دانش و علم در خصوص محصولات و مؤسسه‌های مالی است که البته این مفاهیم در عمل گاهی با هم همپوشانی دارند.

1. Khawar & Sarwar

2. Raut

3. Akhtar & Das

4. Sivaramakrishnan et al.

فرضیه‌های پژوهش

- فرضیه ۱: سواد مالی حسابرسان ارشد مالیاتی بر رفتار مالی آنان تأثیر دارد.
فرضیه ۲: سواد مالی بر رفتار مالی حسابرسان ارشد مالیاتی، با نقش میانجی جامعه‌پذیری مالی تأثیر دارد.

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر به لحاظ هدف کاربردی و به لحاظ ماهیت در زمره تحقیقات توصیفی و از نظر نوع همبستگی می‌باشد. جامعه آماری پژوهش مشتمل بر کلیه حسابرسان ارشد مالیاتی شهر اصفهان و شهرستان شاهین‌شهر و میمه به تعداد ۴۵۰ نفر می‌باشند (اداره کل امور مالیاتی استان اصفهان، ۱۴۰۲). که حجم نمونه بر اساس فرمول کوکران به تعداد ۲۰۷ نفر انتخاب شدند که به روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای مدنظر قرار گرفتند. ابزار پژوهش شامل پرسش‌نامه ۴۳ سؤالی آنتونی و همکاران (۲۰۲۱) در بخش‌های جامعه‌پذیری مالی با ۹ سؤال، سواد مالی با ۱۱ سؤال و رفتار مالی با ۲۳ سؤال بوده که روایی آن به شیوه صوری و سازه‌ای تأیید شده و پایایی آن نیز بر اساس آلفای کرونباخ به مقدار ۰/۸۳ تأیید گردیده است. داده‌های گردآوری شده بر اساس تحلیل مسیر معادلات ساختاری در نرم‌افزار AMOS تجزیه و تحلیل گشت.

یافته‌های پژوهش

بیشترین درصد جنسیت حسابرسان ارشد مالیاتی، ۵۱/۷۰ درصد جنسیت خود را زن و کمترین درصد ۴۸/۳۰ درصد نیز جنسیت خود را مرد و بیشترین درصد سن حسابرسان ارشد مالیاتی، ۳۴/۷۸ درصد بیش از ۳۱ تا ۴۰ سال بوده و کمترین درصد؛ ۲/۴۲ درصد نیز بیش از ۵۱ سال بیان کرده‌اند. همچنین بیشترین درصد تحصیلات حسابرسان ارشد مالیاتی، ۳۷/۲۰ درصد فوق لیسانس بوده و کمترین درصد ۱۲/۰۸ درصد نیز دکتری، بیشترین سابقه خدمت درصد حسابرسان ارشد مالیاتی، ۳۴/۳۰ درصد ۶ تا ۱۰ سال بوده و کمترین درصد ۸/۲۱ درصد نیز ۱ تا ۵ سال و بیشترین درصد تأهل حسابرسان ارشد مالیاتی، ۶۰/۳۹ درصد متأهل و کمترین درصد ۳۹/۶۱ درصد نیز وضعیت خود را مجرد گزارش کرده‌اند.
جدول (۱) آماره‌های توصیفی شامل میانگین و انحراف معیار برای هر یک از متغیرهای تحقیق را نشان می‌دهند.

جدول (۱). میانگین و انحراف معیار متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	انحراف معیار
جامعه‌پذیری مالی	۳/۲۷	۰/۵۸۷
سواد مالی	۳/۵۲	۰/۴۶۳
رفتار مالی	۳/۱۶	۰/۶۵۲

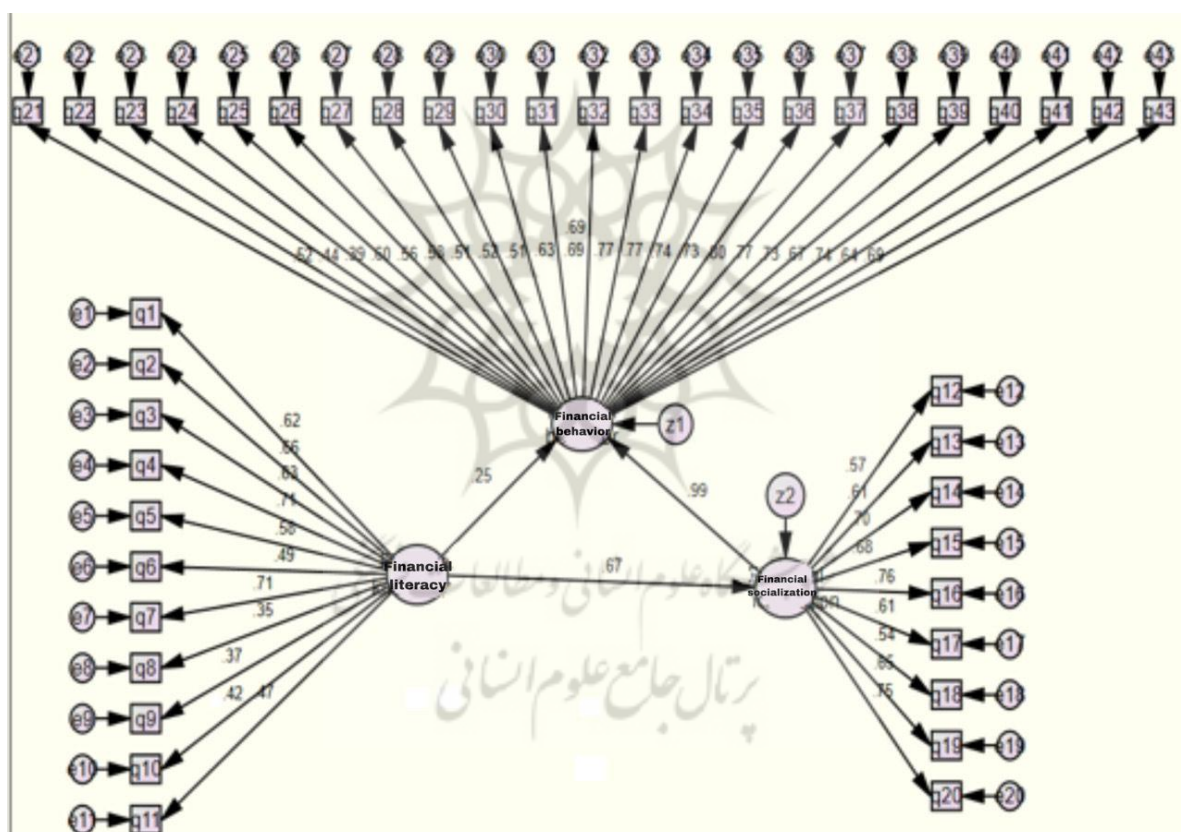
بر اساس داده‌های موجود در جدول (۱)، بیشترین میانگین مربوط به سواد مالی با میانگین ۳/۵۲ می‌باشد. کمترین میانگین مربوط به رفتار مالی با میانگین ۳/۱۶ می‌باشد.
جهت بررسی نرمال بودن یا عدم نرمال بودن متغیرها از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف استفاده شده است.

جدول (۲). آزمون کولموگروف-اسمیرنوف

رفتار مالی	سواد مالی	جامعه‌پذیری مالی	آمارهٔ آزمون
۰/۳۵۴	۰/۳۸۹	۰/۴۲۱	سطح معناداری
۰/۳۲۲C	۰/۲۲۴C	۰/۱۳۱C	

در ستونی که معناداری آزمون کولموگروف - اسمیرنوف آورده شده است، ملاحظه می‌شود که تمامی شاخص‌ها و ابعاد آن‌ها دارای سطح معنی‌داری بیشتر از ۵ درصد می‌باشند. بنابراین می‌توان گفت متغیرهای پژوهش نرمال می‌باشند.

برای دستیابی به مدل نهایی تحقیق حاضر، مدل معادلات ساختاری استفاده گشت. در تحلیل نهایی و بررسی رابطهٔ بین متغیرهای پژوهش و نیز فرضیه‌ها، از تحلیل مسیر معادلات ساختاری استفاده شد (شکل ۱).

شکل (۱). مؤلفه‌های استانداردشدهٔ مدل نهایی

برای ارزیابی برازش مدل معادلات ساختاری چندین شاخص برازندگی وجود دارد. در این پژوهش، با استناد به پیشنهاد خاور و سرور^۱ (۲۰۲۱) از شاخص‌های کای اسکویر (X^2) به همراه معنی‌داری آن (P)، شاخص کای اسکویر بر درجهٔ آزادی (X^2/df)، شاخص برازندگی (GFI)، شاخص نرم‌نشده برازندگی (NNFI)، شاخص برازندگی فزاینده (IFI)، شاخص برازندگی تطبیقی (CFI)، ریشهٔ میانگین مجذور خطای تخریب (RMSEA) و شاخص میانگین

^۱. Khawar & Sarwar

مجذور باقی‌مانده‌ها (RMR) برای ارزیابی برازندگی مدل معادلات ساختاری پژوهش استفاده شد. هم‌اکنون معیار دقیقی برای این شاخص‌ها وجود ندارد، اما این دستورالعمل کلی در ادبیات مطرح شده است: اگر مقدار X^2 معنی‌دار نباشد، مقدار کای‌اسکویر بر درجه آزادی کم‌تر از ۳ باشد، مقدار شاخص‌های GFI، NNFI، IFI و CFI بیشتر از ۰/۹۰ باشند، مقدار RMSEA کم‌تر از ۰/۰۸ و مقدار RMR کم‌تر از ۰/۰۵ باشد، برازش مدل مناسب و پذیرفتنی است. بر این اساس، با توجه به مقدار گزارش‌شده شاخص‌های برازندگی (جدول ۳)، مشاهده می‌شود که داده‌ها از لحاظ آماری با ساختار عاملی مدل معادلات ساختاری متغیرهای نهفته پژوهش سازگاری و تطابق دارند. بنابراین، مدل معادلات ساختاری پژوهش از برازش مناسب و قابل قبولی برخوردار است.

جدول (۳). نتایج میزان انطباق مدل پژوهش با شاخص‌های برازندگی

علامت اختصاری	نام کامل شاخص برازش	مفهوم	معیار مطلوب	مقدار گزارش‌شده
X^2/df	Chi-degree freedom	شاخص درجه آزادی کای ۲	۳ و کم‌تر	۲/۹۵
RMR	Root Mean Square Residual	شاخص ریشه میانگین مربعات باقیمانده	کوچک‌تر از ۰/۰۵	۰/۰۳۵
GFI	Goodness of fit index	شاخص نیکویی برازش	۰/۹ و بالاتر	۰/۹۳
AGFI	Adjusted goodness of fit index	شاخص نیکویی برازش تعدیل‌یافته	۰/۹ و بالاتر	۰/۹۳
NFI	Normed Fit Index	شاخص برازش نرمال‌شده	۰/۹ و بالاتر	۰/۹۲
NNFI	Not Normed Fit Index	شاخص برازش نرمال‌نشده	۰/۹ و بالاتر	۰/۹۳
CFI	Comparative Fit Index	شاخص برازش مقایسه‌ای	۰/۹ و بالاتر	۰/۹۴
RMSEA	Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA)	ریشه میانگین توان دوم خطای تقریب	کوچک‌تر از ۰/۰۸	۰/۰۷۷

جدول (۴). مسیر فرضیه؛ همراه با نسبت‌های بحرانی و سطح معناداری

ضریب تأثیر	سطح معناداری	مقدار بحرانی	مسیر فرضیه
۰/۶۷	۰/۰۰۰	۱۷/۰۰۱	سواد مالی <---
۰/۲۵	۰/۰۰۰	۴/۶۷۸	سواد مالی <---
۰/۹۹	۰/۰۰۰	۲۵/۳۲۶	جامعه‌پذیری مالی <---

بر اساس تجزیه و تحلیل صورت گرفته مشاهده شد که سواد مالی بر جامعه‌پذیری مالی با ضریب مسیر ۰/۶۷، سواد مالی بر رفتار مالی با ضریب تأثیر ۰/۲۵ و جامعه‌پذیری مالی بر رفتار مالی با ضریب تأثیر ۰/۹۹ اثرگذار بوده است. جهت بررسی سواد مالی بر رفتار مالی حسابرسان ارشد مالیاتی، با نقش میانجی جامعه‌پذیری مالی، از تحلیل مسیر معادلات ساختاری و آزمون سو بل استفاده شده است.

$Z_{value} = \frac{a \times b}{\sqrt{(b^2 \times S_a^2) + (a^2 \times S_b^2) + (S_a^2 \times S_b^2)}} = 14.200$
a: ضریب مسیر (بارعاملی) میان متغیر پیش‌بین و میانجی=۰/۶۷
b: ضریب مسیر (بارعاملی) میان متغیر میانجی و ملاک=۰/۹۹
Sa: انحراف معیار مسیر متغیر پیش‌بین و میانجی=۰/۳۶
Sb: انحراف معیار مسیر متغیر میانجی و ملاک=۰/۴۵
میزان Z-value ۱۴/۲۰۰ می‌باشد که چون بیشتر از ۱/۹۶ است تأثیر متغیر جامعه‌پذیری مالی در رابطه بین سواد مالی و رفتار مالی تأیید می‌گردد.

جدول (۵). نتایج معادلات ساختاری درباره تأثیر سواد مالی بر رفتار مالی با نقش میانجی جامعه‌پذیری مالی

متغیر مستقل	متغیر میانجی	متغیر وابسته	مقدار بحرانی
سواد مالی	جامعه‌پذیری مالی	رفتار مالی	۱۴/۲۰۰

با توجه به نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌های سواد مالی بر رفتار مالی با نقش میانجی جامعه‌پذیری مالی با مقدار بحرانی ۱۴/۲۰۰ که بیشتر از ۱/۹۶ است، تأثیر دارد.

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج نشان داد که سواد مالی بر جامعه‌پذیری مالی با ضریب مسیر ۰/۶۷، سواد مالی بر رفتار مالی با ضریب تأثیر ۰/۲۵ و جامعه‌پذیری مالی بر رفتار مالی با ضریب تأثیر ۰/۹۹ اثرگذار بوده است. همچنین نتایج آزمون سوبل بیانگر آن بود که سواد مالی بر رفتار مالی با نقش میانجی جامعه‌پذیری مالی با مقدار بحرانی ۱۴/۲۰۰ که بیشتر از ۱/۹۶ است، تأثیر دارد.

بر این اساس می‌توان بیان داشت که داشتن میزان متناسبی از سواد و تجربیات حاصل از آموزش در زمینه‌های مالی در بین حسابرسان ارشد مالیاتی که آن‌ها را توانمند کرده و این آموزش‌ها و یادگیری‌ها می‌تواند رفتار و کردار مالی حسابرسان را متأثر کرده و رفتار مناسبی را در زمینه‌های مالی از خود بروز دهند. این امر واضح است که فردی که میزان سواد مالی و آموزش‌های متناسب را در این موارد کسب کرده باشد، می‌تواند اقدامات مالی مناسبی را نیز انجام داده و میزان اشتباه و خطای چنین فردی نسبت به کسی که تجربه و سواد کمتری در زمینه‌های مالی دارد، داشته باشد و خروجی و عملکرد بهتری را برای سازمان و شرکتی که فعالیت می‌کند ارائه نماید. سواد فرد در زمینه‌های مالی و اقتصادی و نیز آموزش‌ها و یادگیری‌هایی که داشته به تبع بر کردار و رفتار مالی فرد تأثیر بسیار زیادی داشته و خواهد داشت و خروجی بهتری را رقم خواهد زد. البته در زمینه رفتار فرد در موارد مالی جدای از شاخص‌های آموزشی و آکادمیک به تبع یکسری شاخص‌های اجتماعی نیز تأثیر دارند که یکی از این موارد جامعه‌پذیری مالی فرد می‌باشد که این امر از سطح آموزش‌های خانوادگی، رفتارهای مالی موجود در سطح خانواده، میزان درگیری‌های مالی در جامعه و ... می‌تواند تأثیر پذیرفته باشد و هر چه فرد در این زمینه‌ها تجربیات بیشتر و بهتری داشته باشد، به تبع کردار و رفتار مالی بهتری را نیز از خود بروز خواهد داد و عملکرد مالی و کاری بهتری را نیز برای سازمان خود رقم خواهد زد.

نتایج به‌دست‌آمده از این پژوهش با نتایج تحقیق محقق‌کیا و همکاران (۱۴۰۰) که در پژوهشی به «تعیین سطح سواد مالی و رابطه آن با رفتار مالی و نگرش مالی (مطالعه موردی دانشجویان مؤسسه آموزش عالی پرندک)» اقدام کردند، هم‌سو بوده که نتایج پژوهش بیانگر آن بود که دانشجویان مؤسسه آموزش عالی پرندک از سطح سواد مالی نسبتاً خوبی برخوردار هستند و ارتباط معناداری بین سواد مالی با رفتار و نگرش مالی وجود دارد. همچنین با نتایج تحقیق آموزگار و همکاران (۱۳۹۸) که در مقاله‌ای به «بررسی تأثیر سواد مالی بر رفتار مالی دانشجویان حسابداری» پرداخته‌اند، هم‌سو بوده که نتایج نشان می‌دهد که در سطح اطمینان ۹۵ درصد، سواد مالی تأثیر مثبت و معنی‌داری بر رفتار مالی دانشجویان رشته حسابداری دانشگاه‌های شهر یزد دارد. همچنین با نتایج تحقیق قالمق و همکاران (۱۳۹۵) که در پژوهشی به تأثیر «سواد مالی بر تورش‌های رفتاری سرمایه‌گذاران بورس اوراق بهادار تهران» پرداخته است، هم‌سو بوده که نتایج تجزیه و تحلیل داده‌ها حاکی از این است که بین میزان سواد مالی سرمایه‌گذاران و تورش‌های رفتاری آن‌ها رابطه معناداری در جهت مثبت وجود دارد. همچنین با نتایج تحقیق اختر و داس (۲۰۲۰) که به بررسی رابطه بین رفتار سرمایه‌گذاران و عملکرد و سواد مالی سرمایه‌گذاری را از منظر صفات شخصیتی پرداختند، هم‌سو بوده و یافته‌های تحقیق نشان داد که رفتار شخصیتی سرمایه‌گذاران با تحمل ریسک مالی، بینش اطمینانی مالی و عملکرد و سواد مالی سرمایه‌گذاری ارتباط دارد.

با توجه به نتایج به‌دست‌آمده می‌توان پیشنهادهای کاربردی ذیل را ارائه نمود:

- سعی حسابرسان ارشد مالیاتی در درک صحیح و سریع از نیازهای مالی جامعه و شرایط حاکم بر آن می‌تواند به دیدگاه واضح در زمینه اقدامات حسابرسی و مالی و محاسبه آن‌ها منجر شود.
- توانمند کردن حسابرسان ارشد مالیاتی در اداره‌های مختلف و بهره بردن اصولی از مدیریت کارآمد و توانمند در هماهنگ کردن مسئولیت‌های حسابرسی موجود؛
- استفاده از شیوه‌های مشوقی و پاداشی از سوی مدیریت در زمینه‌های موفقیت مالی و حسابرسی و کاربردی کردن آن‌ها می‌تواند به انجام مناسب امور مالیاتی و حسابرسی آن‌ها منجر شود؛
- حسابرسان ارشد باید با مشاوران متعدد در تعامل و گفتگو باشند و تجربیات موفق آن‌ها را در نظر گیرند.
- تأکید بر استفاده بهینه از شیوه‌های انگیزشی در میان حسابرسان ارشد و تلاش برای بهره‌گیری مناسب از تجربیات خوب آن‌ها در راستای رفتار درست حسابرسی آن‌ها؛
- همچنین پیشنهاد برای پژوهش‌های آتی به شرح زیر می‌باشد:
 - در این پژوهش تأثیر سواد مالی بر رفتار مالی حسابرسان ارشد شهر اصفهان و شهرستان شاهین‌شهر و میمه بررسی شد. پیشنهاد می‌گردد این پژوهش در سایر اداره‌های امور مالیاتی استان اصفهان نیز بررسی شود.
 - در این پژوهش تأثیر سواد مالی بر رفتار مالی صرفاً حسابرسان ارشد شهر اصفهان و شهرستان شاهین‌شهر و میمه بررسی شد. لذا پیشنهاد می‌گردد این پژوهش در سطح پست رئیس گروه مالیاتی و رئیس امور نیز انجام شود.
 - در این تأثیرگذاری و نقش سواد مالی بر رفتار مالی حسابرسان ارشد مالیاتی شهر اصفهان و شهرستان شاهین‌شهر و میمه با نقش میانجی جامعه‌پذیری مالی بررسی شد؛ لذا پیشنهاد می‌گردد اثر سایر میانجی‌های کیفی مرتبط با موضوع پژوهش بر روابط مفهومی مدل این پژوهش نیز بررسی شود.

References

- Ahmad, N. W., Mawar, M. Y., & Ripain, N. (2016). Financial Literacy of Youths: A Case Study of Islamic Banking and Finance Students in Kolej Universiti Islam Antarabangsa Selangor: Belia Celik Kewangan: Kajian Kes Pelajar Perbankan Islam dan Kewangan di Kolej Universiti Islam Antarabangsa Selangor. *Journal of Management and Muamalah*, 6(2), 79-90.
- Akhtar, F., & Das, N. (2020). Investor personality and investment performance: from the perspective of psychological traits. *Qualitative Research in financial markets*, 12(3), 333-352
- Amoozgar, L. Shahreshtani, S. Mahmoudi, M. (2018). Investigating the impact of financial literacy on the financial behavior of accounting students, the second national conference on basic research in management and accounting, Tehran.(In Persian)
- Anthony, M., Sabri, M. F., Wijekoon, R., Abdul, H., Rahim, H. A., Othman, M. A., & Yusoff, I. S. M. (2021). The influence of financial socialization, financial behavior, locus of control and financial stress on young adults' financial vulnerability. *Social Sciences*, 11(19), 289-309.
- Dadras, K., Toloie, A., & Radfar, R. (2018). Role of Behavioral Finance In Understanding Individual Investor's Behavior (A Review of Empirical Evidences from Tehran Stock Exchange). *Journal of Investment Knowledge*, 7(28), 83-102. (In Persian)
- Drever, A. I., Odders-White, E., Kalish, C. W., Else-Quest, N. M., Hoagland, E. M., & Nelms, E. N. (2015). Foundations of financial well-being: Insights into the role of executive function, financial socialization, and experience-based learning in childhood and youth. *Journal of Consumer Affairs*, 49(1), 13-38.
- Edmiston, K. D., & Fisher, M. G. (2006). *Financial education at the workplace: Evidence from a survey of Federal Reserve Bank employees* (No. 2006-02). Federal Reserve Bank of Kansas City.
- Farrell, L., Fry, T. R., & Risse, L. (2016). The significance of financial self-efficacy in explaining women's personal finance behaviour. *Journal of economic psychology*, 54, 85-99.
- General tax administration office of Isfahan province, human resources department.(1402)
- Khan, F., Siddiqui, M. A., & Imtiaz, S. (2022). Role of financial literacy in achieving financial inclusion: A review, synthesis and research agenda. *Cogent Business & Management*, 9(1), 2034236.
- Khawar, S., & Sarwar, A. (2021). Financial literacy and financial behavior with the mediating effect of family financial socialization in the financial institutions of Lahore, Pakistan. *Future Business Journal*, 7(1), 1-11.
- LeBaron-Black, A. B., Curran, M. A., Hill, E. J., Freeh, M. E., Toomey, R. B., & Speirs, K. E. (2022). Parent Financial Socialization Scale: Development and preliminary validation. *Journal of Family Psychology*, 36(6), 943.
- Mandell, L., & Klein, L. S. (2009). The impact of financial literacy education on subsequent financial behavior. *Journal of Financial Counseling and Planning*, 20(1).
- Mohaghegh Kia, N. Barmaki, N. Aghdami, A. (2020). masurmant of student financial literacy and its relationship with financial behavior & financial attitude (case study :students of Parandek Institute). *Accounting and Auditing Research*, 13(51), 187-198.(In Persian)
- Nazari, M. S., Taebi Noghondari, A. H., & Zeinali, H. (2022). Investigating the Effect of Financial Socialization on Financial Satisfaction With Regard to the Mediating Role of Financial Dogmatism. *Journal of Accounting Knowledge*, 13(1), 141-165. (In Persian)
- Panahi, B., Fathi, M. R., Mahdieh Najafabadi, A., & Razi Moheb Seraj, S. (2022). Investigating the Relationship between Past Behaviors and Financial Literacy with the Intention to Invest in the Stock Market with the Mediating Role of Individual Variables. *Journal of Development and Capital*, 7(2), 173-189.
- Pavković, A., Andelinovic, M., & Misevic, D. (2018). Measuring financial literacy of university students. *Croatian Operational Research Review*, 9 (1), 87-97.
- Qalmaq, K. Yaqub Nejad, A. Fallah Shams, M. (2015). The effect of financial literacy on the behavioral tendencies of Tehran Stock Exchange investors. *Financial Management Perspective*, 6(16), 75-94. (In Persian)

- Qarani Damdabaja, L. Sediq Urai, GH. Asgharpour, A. (2021). Masoleh content of socialization responsibility of financing the youth of Tehran city: *contextual theory, Sociological researches, volume 16*, number 1 - serial number 55. 31-61. (In Persian)
- Raut, R.K. (2020). Past behavior, financial literacy and investment decision-making process of individual investors. *International Journal of Emerging Markets*, 15(6), 1243-1263.
- Roshandel, A. Amiri, H. Taghiani, M. (2017). Financial literacy and the necessity of measuring it in the new educational system; A case study of Shahreza city. *New Educational Approaches*, 13(1), 67-86. (In Persian)
- Serido, J., & Deenanath, V. (2016). Financial parenting: Promoting financial self-reliance of young consumers. *Handbook of consumer finance research*, 291-300.
- Sivaramakrishnan, S., Srivastava, M., & Rastogi, A. (2017). Attitudinal factors, financial literacy, and stock market participation. *International journal of bank marketing*, 35(5), 818-841.
- Song, C. L., Pan, D., Ayub, A., & Cai, B. (2023). The Interplay Between Financial Literacy, Financial Risk Tolerance, and Financial Behaviour: The Moderator Effect of Emotional Intelligence. *Psychology Research and Behavior Management*, 535-548.
- Tang N, Baker A (2016) Self-esteem, financial knowledge, and financial behavior. *J Econ Psychol* 54:164–176
- Van Rooij, M., Lusardi, A., & Alessie, R. (2011). Financial literacy and stock market participation. *Journal of Financial economics*, 101(2), 449-472.

